

Tweede Kamer der Staten Generaal
Fractievoorzitters Tweede Kamer
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Den Haag, 20 september 2023

Betreft: reactie UNICEF op Miljoenennota van 2024

Geachte Kamerleden,

Maandag op Jongeren Prinsjesdag uitten jongeren hun zorgen over de samenleving en hun leven. En op Prinsjesdag kijken we als UNICEF Nederland naar de Miljoenennota met als centrale vraag: wat wordt er gedaan voor kinderen in Nederland en wereldwijd? Dat is een prangende vraag; want de gezonde ontwikkeling en veerkracht van kinderen in Nederland staat onder druk, met name voor kinderen die opgroeien in een kwetsbare situatie.

Wat ons opvalt in de Miljoenennota van 2024 van het demissionaire kabinet:

[De positie van kinderen en jongeren in de begroting](#)

Gezond en kansrijk opgroeien vraagt om een overkoepelende visie van de overheid op kinderen en jongeren. Een visie waarin ook staat welke rol de overheid heeft in het opgroeien van de 3,3 miljoen minderjarige burgers in Nederland. Het is goed om te zien dat kinderen en jongeren op punten expliciet worden genoemd en er wordt geïnvesteerd in preventie, in tegengaan van armoede en verbeteren van de mentale gezondheid. Doordat een holistische visie ontbreekt, blijft echter onduidelijk wat er in de breedte nodig is voor een gezonde ontwikkeling van kinderen en jongeren en hoe deze aspecten daarin passen. We missen een integrale visie op de jeugd die duidelijk maakt op welke manier de overheid haar verantwoordelijkheid neemt bij de ontwikkeling van kinderen en jongeren.

[Betrokkenheid jongeren en participatie](#)

Op sommige beleidsdossiers zien we terug dat jongeren worden betrokken. Maar bij verschillende ministeries zien we niet duidelijk terug hoeveel middelen er beschikbaar komen voor participatie van kinderen en jongeren. Juist voor deze groep is het belangrijk om dit te faciliteren omdat zij geen stemrecht hebben, zij minder goed verenigd zijn, economisch minder meetellen en vaak niet worden gehoord.

[Armoede in Europees en Caribisch Nederland](#)

Zoals een jongere gisteren op [Jongeren Prinsjesdag](#) aangaf: armoede betekent vooral dat je niet mee kan doen. De aanpak van armoede vraagt om het voorkomen, aanpakken en oplossen van schulden en geldzorgen. Deze maatregelen zijn onvoldoende zichtbaar in de huidige Miljoenennota. Daarnaast neemt UNICEF Nederland met instemming ervan kennis dat de aanpak van armoede en bestaanszekerheid in de Miljoenennota de aandacht heeft en dat er diverse maatregelen worden genomen om gezinnen uit de armoede te helpen. Tegelijkertijd zijn niet alle aanbevelingen van de Commissie Sociaal Minimum van juni jongstleden overgenomen. Dit maakt dat we ons zorgen blijven maken over de hoeveelheid kinderen die in 2024 in armoede opgroeien. Het is bovendien belangrijk dat het kabinet naast bestaanszekerheid ook voldoende aandacht heeft voor gelijke kansen en het mee kunnen doen in de samenleving. Dat is onvoldoende zichtbaar in de huidige Miljoenennota. Daarnaast is preventie en het gebruiksvriendelijk maken van de bestaande mogelijkheden van groot belang om armoede te voorkomen en te bestrijden.

Voor Caribisch Nederland wordt structureel 32 miljoen euro vrijgemaakt voor het versterken van de koopkracht, wordt de kinderbijslag verhoogd met USD90 per maand en komen er middelen voor schoolmaaltijden en voedselbanken. Dit zijn positieve stappen voor gezinnen in Caribisch Nederland. We benadrukken dat investeren in de breedte van de leefomstandigheden van kinderen in Caribisch Nederland ook nodig is. In het bijzonder op het gebied van geweld tegen kinderen en positief ouderschap.

Kinderen op de vlucht

Afgelopen jaar heeft het kabinet voornamelijk geïnvesteerd in meer en langdurige crisisopvang, met als gevolg dat er niets is veranderd aan de schadelijke situatie voor kinderen in (crisis)noodopvanglocaties. UNICEF Nederland vindt het goed dat het kabinet voor aankomend jaar ruim 4 miljard euro reserveert voor zaken met betrekking tot asiel en migratie. En 3,2 miljard euro reserveert voor de opvang van Oekraïense ontheemden en toewerkt naar een vaste basiscapaciteit van 41.000 stabiele opvangplekken voor het COA. Onduidelijk is of in de begroting geld is gereserveerd voor investeringen in het nieuwkomersonderwijs, zorg voor asielzoekers en hoe er geïnvesteerd wordt in activiteiten ter bevordering van het psychosociaal welzijn van kinderen. Daarnaast is het belangrijk dat Oekraïense kinderen zo snel als mogelijk duidelijkheid krijgen over hun verblijfsstatus zodat zij kunnen investeren in hun toekomst (de begroting reikt nu maar tot en met 2024). UNICEF Nederland vraagt het kabinet om aankomend jaar aan te sturen op meer en geschikte opvangplekken voor alleenreizende kinderen (amv), de kwaliteit van de opvang en aandacht te hebben voor de persoonlijke begeleiding die kinderen nodig hebben. Om kinderen te beschermen moeten zij zo snel als mogelijk worden doorgeplaatst naar reguliere, veilige en kleinschalige opvanglocaties. Het aannemen van de Spreidingswet is essentieel voor het creëren van meer meerjarige opvangplekken en voor het vaststellen van een landelijk kwaliteitskader voor de opvang en begeleiding van kinderen. Hiermee kunnen veelvuldige verhuizingen en ontwikkelingsschade bij kinderen worden voorkomen.

Jeugdzorg

De plannen en uitgaven rondom jeugdzorg in de Miljoenennota zijn zoals eerder afgesproken. De grote bezuinigingen op de jeugdzorg zijn doorgeschoven naar een adviesmoment van de deskundigencommissie in 2026. Hiermee wordt een groot risico genomen dat er in 2026 een nieuwe impasse ontstaat. Daarnaast zullen gemeenten vermoedelijk nu al voorsorteren op een bezuiniging die voor 2026 in het verschiet ligt. Het is essentieel dat bij de plannen rondom jeugdzorg de belangen van kinderen centraal staan, dat is nu onvoldoende het geval. Het belang van het kind zou boven financiële of andere belangen moeten worden gezet. Daarnaast is het belangrijk dat er wordt geluisterd naar wat kinderen en jongeren nodig hebben.

Mentale gezondheid

In de Miljoenennota staat dat vooral jongeren zich vaker eenzaam, somber en gestrest voelen en dat de groepen waar ernstige en aanhoudende mentale problemen worden geconstateerd volledig bestaan uit kinderen of jongeren. Het kabinet schrijft dat dit om aandacht vraagt maar onduidelijk is wat deze aandacht betekent. We zien dat er budget beschikbaar is voor de 'Aanpak Mentale gezondheid voor ons allemaal' en daarnaast worden beleidsmatig gereserveerde middelen genoemd waaronder ook steeds mentale gezondheid valt. Het is onduidelijk hoe die verdeling valt. UNICEF Nederland benadrukt dat het belangrijk is te zorgen dat de jeugd een belangrijke doelgroep blijft en er goed naar de leefwereld van jongeren wordt gekeken. Mentaal welzijn is essentieel om goed op te groeien.

Gezonde voedselomgeving

In de Miljoenennota blijft voeding een belangrijk leefstijlthema. Er wordt aangegeven dat verder wordt gegaan met het Preventieakkoord, het stimuleren van het maken van gezonde keuzes en het stimuleren van een gezonder aanbod van voeding. UNICEF Nederland benadrukt dat naast het stimuleren ook regelgeving nodig is om kindermarketing voor ongezonde voedingsmiddelen te stoppen. We lezen daarnaast niks over het invoeren van een suikertaks of plannen om de BTW op groente en fruit te verlagen. UNICEF Nederland vindt dit zorgelijk, om kinderen gezonder op te

kunnen laten groeien is het belangrijk dat er een gezonde voedselomgeving ontstaat.

Ontwikkelingssamenwerking

Binnen de ODA uitgaven blijft minder budget over voor internationale samenwerking en noodhulp, doordat de uitgaven voor de opvang asielzoekers stijgen. Dit raakt kinderen die wereldwijd in armoede en conflict leven. UNICEF steunt de noodzaak van kwalitatief goede opvang van asielzoekers in Nederland, maar vindt niet dat dit ten koste mag gaan van kwetsbare kinderen wereldwijd. UNICEF bepleit daarom de toerekening van de eerstejaarsopvang asielzoekers aan het ODA budget te maximeren. We vragen de overheid om de UN Funding Compact afspraken na te blijven leven. De vrijwillige bijdrage aan UNICEF is essentieel om invulling te geven aan het mandaat van UNICEF om wereldwijd kinderrechten te realiseren. De kracht van UNICEF is dat wij wereldwijd klaar staan voor kinderen in nood – voor, tijdens en na een ramp. En juist op die plekken in de wereld waar de noden voor kinderen het ernstigst zijn maar waar de ogen van de wereld niet op zijn gericht. Deze vrijwillige bijdrage is van groot belang om snel en wendbaar hulp te bieden, juist op deze plekken waar kinderen het meest kwetsbaar en achtergesteld zijn.

Tot slot

We hopen dat u in de debatten over de begroting de positie van kinderen en jongeren naar voren wilt brengen. De plannen van het kabinet hebben directe invloed op de ruim 3,3 miljoen kinderen in Nederland. Het is daarom belangrijk dat hun zorgen en behoeften meer weerklank in de begroting krijgen en het is essentieel dat er een doordachte visie komt op de verantwoordelijkheden van de overheid bij het opgroeien van kinderen.

Uiteraard zijn wij te allen tijde bereid om uw vragen te beantwoorden. Hiervoor kunt u contact opnemen met: Sacha Bökkerink (sbokkerink@unicef.nl of 06 23 85 08 43).

Met vriendelijke groet,

Suzanne Laszlo
Directeur UNICEF Nederland